

FRI-2G.510-1-ESIS-04

THE STATUS OF GREENLAND AS A GEOPOLITICAL CASE STUDY¹²

Krasimir Koev, PhD
Department of Security
Faculty of Law
University of Ruse
8, Studentska St, Ruse 7017
e-mail: kgkoev@uni-ruse.bg

***Abstract:** The paper presents the status of Greenland as a geopolitical case study in which the interests of the USA, Denmark, the EU and indirectly of Russia and China intersect. The stages in Greenland's self-determination are examined chronologically and the interests of the USA in annexing the island state are highlighted. Current sociological surveys among the Greenlandic population are presented, reflecting persistent resistance to the US proposals and the aspirations of the local inhabitants to preserve their own identity and economic independence.*

***Keywords:** Arctic, Greenland, United States, Denmark, Sovereignty, International Law, Geopolitics, Security.*

***JEL Codes:** N40*

ВЪВЕДЕНИЕ

С встъпването в длъжност за втори мандат на американския президент Доналд Тръмп статутът на островната държава Гренландия се превърна в геополитически казус поради влезлите в конфликт интереси на САЩ, от една страна, и на Китай, Русия и Европейския съюз, от друга.

Както е широко известно, дебатът и противоречията на великите сили по повод Гренландия беше провокиран от стремежа на САЩ да „купят“ или да придобият по друг начин територията на страната, с оглед гарантиране на националната сигурност.

Настоящата разработка разглежда в хронологичен план етапите в конструирането на статута на Гренландия, дискутира различни гледни точки във връзка с това и се позовава на резултати от допитвания до общественото мнение, за да представи обективна картина на опитите и усилията да бъде решен геополитическият казус за арктическите територии, като „гореща“ и оспорвана тема във второто десетилетие на 21 век.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Гренландия е съставна страна в рамките на Кралство Дания. Тя се ползва със значително самоуправление съгласно Закона за самоуправление на страната от 2009 г., който разширява правомощията ѝ отвъд по-стария режим на самоуправление от 1979 г. Съгласно този закон Гренландия управлява голяма част от вътрешните си работи (образование, здравеопазване, рибарство, околна среда, управление на ресурсите), докато отбраната и външната политика остават датски прерогативи. (Stanković, 2015)

Посочената правна рамка от 2009 г. позволява на Гренландия:

- Да администрира собствените си природни ресурси и икономическо развитие.
- Да договаря международни споразумения в области от своята компетентност.
- Да се стреми към независимост по взаимно съгласие с Дания, ако бъдещ референдум и договорено споразумение бъдат одобрени.

Тази правна структура прави Гренландия хибриден политически участник: частично автономен, но вграден в датския конституционен ред (Stanković, 2015).

Пътят към частичната автономия на островната държава минава през следните етапи:

¹² Докладът е представен на 24.10.2025 г. в секция Европеистика и международна сигурност с оригинално заглавие на български език СТАТУТЪТ НА ГРЕНЛАНДИЯ КАТО ГЕОПОЛИТИЧЕСКИ ПРИМЕР.

- На референдум през 1979 г. над 70 % от гренландците гласуват за самоуправление, в резултат от което се създават автономно правителство и парламент.
- През 2009 г. е публикуван Акт за самоуправление на Гренландия, който разширява нейната автономия, особено в частта за контрол над природните ресурси. Именно стратегическото местоположение на страната и богатите ѝ природни ресурси обясняват защо Гренландия не е просто регион, а полусуверенен участник в арктическата геополитика (Stanković, 2015).

Гренландия се намира между Северна Америка и Европа, контролирайки ключови въздушни и морски пътища. В нея е разположена важна военна инфраструктура, напр. американската военновъздушна база Питуфик (Туле). Това местоположение на страната е обект на конкуренция между САЩ, Русия и Китай по отношение на сигурността, наблюдението и полярния достъп.

САЩ, особено при управлението на Доналд Тръмп, публично изразяват интерес към придобиване или упражняване на по-силен контрол над Гренландия, което предизвиква противоречия и остри реакции от заинтересованите страни. През януари 2026 г. в Конгреса на САЩ е внесен законопроект, предлагащ анексиране и държавност (предимно символично, но с геополитически заряд). Тази реторика предизвиква дипломатическа реакция както от Гренландия, така и от Дания, подчертавайки, че гренландците категорично се противопоставят на присъединяването към САЩ (социологическите проучвания показват 75–85% съпротива).

Дания държи на запазването на конституционния суверенитет и отговорността за отбраната на Гренландия, като осъжда идеите за анексиране. Датските сили дори участват в арктически учения (операция „Арктическа издръжливост“ - Operation Arctic Endurance) в отговор на предполагаеми заплахи. Датското държавно ръководство поставя акцент върху спазването на международните норми, отхвърляйки едностранни териториални промени.

Гренландия взаимодейства и с ЕС. Макар че страната излиза от ЕИО през 1985 г., тя отново проучва по-задълбочено сътрудничество. Трябва да се отбележи, че пълноправното членство на Гренландия в ЕС е сложно поради въпроси, свързани със суверенитета.

В редица научни разработки статутът на Гренландия се разглежда като постколониален случай на самоопределение на коренното население, където съвременната автономия отразява договаряне между държавната власт и коренното население по въпроси на идентичността. Например, в своята монография от 2016 г. Gad изследва как автономията на Гренландия се оформя от политиката на идентичността и постколониалните наративи. Авторът твърди, че независимостта не е просто правен проект, а и действие, вкоренено в историческата памет. Stanković (2015) твърди, че Гренландия представлява уникален модел на вътрешно самоопределение в рамките на суверенна държава, което я прави ценен случай за сравнителни конституционни изследвания. По-късни изследвания поставят фокус върху геополитическите измерения на казуса с Гренландия. Darie, F. C. et al (2025) разглеждат очертаващата се позиция на Гренландия като потенциален арктически търговски и логистичен център и подчертават как промените в арктическите корабни маршрути, обусловени от климата, и продължаващата икономическа зависимост от Дания формират нови геополитическите измерения. Jacobsen, M., Gad, U. P., Wæver, O. (eds.) (2024/2025) предлагат едно академично изследване на това как изменението на климата и геополитиката се пресичат в Арктика. Работата синтезира теорията за секюритизацията с динамиката на реалния свят, превръщайки Гренландия в център на стратегически дискурс. Актуално изследване на OSW Центъра за източни науки от 2026 г. представя политически анализ, разглеждащ развиващите се отношения между Гренландия, Дания и Съединените щати и дискутира как гренландската външна политика се е адаптирала към външен натиск, балансирайки икономическата диверсификация, общественото мнение и датското сътрудничество и как тези фактори се отразяват на по-широката арктическа геополитика. Мозъчен тръст на Европейския парламент (Think Tank, 2025 г.) предлага контекст за това как Гренландия участва в международните отношения отвъд официалните дебати за суверенитет и прави обзор, анализиращ стратегическото значение на Гренландия на фона на глобалната конкуренция между велики сили (САЩ, Русия, Китай, ЕС), включително интересите им в областта на сигурността, ресурсите и корабоплаването.

Както се вижда от направения теоретичен обзор, казусът с Гренландия е твърде актуален и намиращ се в развитие, за да позволи предлагането на категорични констатации и евентуални

решения. В такава посока е и изказването от 7 февруари 2026 г. на гренландския външен министър Vivian Motzfeldt пред Ройтерс, че „макар да е положително, че преговорите със САЩ продължават, те все още не са там, където Гренландия иска да бъдат, и е твърде рано да се прогнозира докъде ще доведат“ (Reuters, 2026). В подобна светлина е и коментарът на Гардиън (The Guardian, 2026) за това, че мечтите за независимост на Гренландия са под заплаха поради това, че стремежът на Гренландия към независимост може да бъде усложнен от външни силови игри и вътрешно политическо пренастройване.

В такъв публичен контекст, в който се преплитат мненията на официални институции и медийни рефлексии, е интересно да се проследи динамиката на общественото мнение в актуални допитвания и електорални нагласи. Таблица 1 по-долу представя обобщение на проведените изследвания сред гренландското население през 2024-2025 година.

Таблица 1

Мнения за статута на Гренландия и интересите на САЩ

Източник	Година	Метод/извадка	Въпрос	Обобщение на отговорите	Интерпретация
Анкета на Reuters / Verian (за Sermitsiaq & Berlingske)	2025	Представителна извадка от гренландски избиратели	Трябва ли Гренландия да стане част от САЩ	85 % несъгласие; 6 % съгласие	Силно отхвърляне на анексирането от САЩ; криза на легитимността на всяка проамериканска политика.
Анкета на Reuters / Verian	2025	Същото изследване	Трябва ли Гренландия да бъде независима от Дания	56 % подкрепа, независимост по принцип	Независимостта е подкрепена, но е обвързана с икономическа жизнеспособност.
Анкета на Reuters / Verian	2025	Същото изследване	Нуждае ли се Дания от икономическа стабилност	Преобладаващ отговор - да	Икономическата зависимост ограничава стремежите за суверенитет.
Anadolu Agency (цитирайки Verian)	2025	Национално проучване на общественото мнение	Трябва ли Гренландия да се присъедини към САЩ по причини за сигурност	Над 80 % са против	Аргументите за сигурност не надделяват над опасенията за суверенитет.
Ройтерс (Анализ на изборите)	2025	Резултати от парламентарните избори	Партиите подкрепят ли бързата независимост	Про-бизнес партията печели, но избягва съюзяване със САЩ	Независимостта се очертава като дългосрочен и постепен процес.
Доклад на Verian Group	2025	Пълен доклад от проведена анкета	Доверие в Дания или САЩ	Дания се възприема като по-легитимен партньор.	Колониалното минало се признава, но е предпочитано

					пред контрола на САЩ.
--	--	--	--	--	-----------------------

Източници: Berlingske & Sermitsiaq (via Verian), 2025; Reuters, 2025, January 9; Anadolu Agency, 2025, January 9.

Представените по-горе резултати от анкетни проучвания показват, че мнозинството от гренландците категорично се противопоставят на идеята Гренландия да стане част от Съединените щати. Проучването на социологическата агенция Verian (за гренландската Sermitsiaq и датската Berlingske) установява, че 85% от гренландците са против напускането на Датското кралство, като само 6% дават положителен отговор, а 9% са колебливи в мнението си. В същото проучване 55% предпочитат датско гражданство, спрямо 8%, предпочитащи американско гражданство. Около 45% от анкетираните виждат интереса на САЩ като заплаха, 43% го виждат като възможност, а 13% не са сигурни, което показва неясноти и противоречиви мнения сред гренландското население относно геополитическото позициониране на Гренландия, но отхвърлянето на анексирането е все още преобладаващо. (Reuters, 2025; Verian Group, 2025)

Проучванията отразяват и по-широки възгледи за бъдещия статут на Гренландия. В същото проучване от януари 2025 г. 45% от гренландците заявяват, че не биха подкрепили независимостта, ако това означава, че стандартът им на живот ще се намали, което показва, че икономическото благосъстояние е важен фактор в дебатите за независимост. Докладът на Ройтерс подчертава, че макар 85% да отхвърлят присъединяването към САЩ, значителна част от анкетираните също така признават важността на стабилните икономически условия и връзките с Дания, т.е. мненията за пълна независимост от Дания са по-нюансирани и обвързани с икономическата сигурност.

Парламентарните избори в Гренландия през март 2025 г. демонстрират взаимно влияние на общественото мнение и електоралните нагласи. Дясноцентристката (про-бизнес) партия „Демократи“, която се застъпва за постепенно преминаване към независимост и прагматични външни отношения, печели голям процент от гласовете (29,9%), докато партията „Налерак“, често свързвана с позиции за по-бърза независимост, не печели категорично. Много анализатори интерпретират този резултат като знак, че гренландците предпочитат предпазлив, вътрешно ориентиран път към независимост, отколкото бързи промени към контрол от САЩ или незабавна пълна независимост. (Reuters. 2025, January 9)

Анкетни проучвания съдържат и индикации за промяна на геополитическите предпочитания на гренландците в посока по-тясно сътрудничество с ЕС отколкото със САЩ.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На базата на изложеното в разработката могат да се направят следните изводи:

1. Териториалният суверенитет на Гренландия е не само политически, но и културно обоснован. За гренландците запазването на идентичността е по-важно от изгодните икономически предложения.
2. Стремещт на гренландците към независимост е обвързан с изпълнението на някои икономически условия: приходи от минерали, стабилност в рибарството, фискална стабилност.
3. Стратегията на САЩ няма вътрешна легитимност и би нарушила принципа на самоопределение и международните норми за управление на Арктика.
4. Въпреки критиките за колониализъм, Дания е предпочитана от гренландците пред инкорпорирането в САЩ.

Тъй като казусът със статута на Гренландия продължава своето развитие, констатациите и изводите в настоящата разработка представят моментна картина на обществените настроения и геополитическите перспективи. Времето ще покаже кога, как и в чия полза ще бъде разрешен този казус.

REFERENCES

Anadolu Agency. (2025, January 9). *Majority of Greenlanders oppose becoming part of US: Poll*. <https://www.aa.com.tr/en/europe/majority-of-greenlanders-oppose-becoming-part-of-us-poll/3465134>

Berlingske & Sermitsiaq (via Verian). (2025). *Survey on Greenlanders' views on U.S. interest and citizenship preferences*. <https://www.veriangroup.com/news-and-insights/opinion-poll-greenland-2025>

Darie, F. C. et al (2025). Greenland's Arctic Role: Trade, Resources & Geopolitics. Proceedings of the International Conference on Business Excellence. <https://reference-global.com/download/article/10.2478/picbe-2025-0137.pdf>

European Parliament Think Tank (2025). Greenland: Caught in the Arctic Geopolitical Contest. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2025\)769527](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2025)769527)

Gad, U. P. (2016). *The Politics of Independence: Greenlandic Self-Governance and Postcolonial Identity*. Routledge.

Jacobsen, M., Gad, U. P., Wæver, O. (eds.) (2024/2025). *Greenland in Arctic Security: (De)securitization Dynamics under Climatic Thaw and Geopolitical Freeze*. University of Michigan Press / International Affairs review. <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/86368/1/9780472904396.pdf>

OSW Centre for Eastern Studies (2026). *US-Denmark-Greenland: Current State of Play and Future Scenarios*. <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2026-01-16/us-denmark-greenland-current-state-play-and-future-scenarios>

Reuters. (2025, January 9). *Greenlanders do not want to be part of U.S., poll shows*. <https://www.reuters.com/world/europe/greenlanders-do-not-want-to-be-part-of-us-poll-shows-2025-01-09/>

Reuters (2026) https://www.reuters.com/world/americas/greenland-foreign-minister-says-us-talks-are-positive-the-outcome-remains-2026-02-07/?utm_source=chatgpt.com

Stanković, M. (2015). Status of Greenland in the Constitutional and Political System of Denmark. <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/ipdf/0354-8872/2025/0354-88722503296S.pdf>

The Guardian (2026) https://www.theguardian.com/world/2026/feb/06/western-europeans-turning-against-us-after-greenland-threat-poll-finds?utm_source=chatgpt.com

Verian Group. (2025). *Opinion poll in Greenland: Attitudes toward independence and international alignment*. <https://www.veriangroup.com/news-and-insights/opinion-poll-greenland-2025>